

לבנון: בין דמוקרטיזציה לאסלאמיזציה

בנדטה ברטי

במארכ 2010 לבנון עוד נמצאה בתחילתו של סיבוב נוסף של דיאלוג לאומי שנועד לגבש ניסוח מוסכם של אסטרטגיית ביטחון לאומי כוללת יחידה ולבלום את השפעתן של מיליציות חמושות וקבוצות "התנגדות", ובכלל זה חזבאללה.¹ התהליך שהחל ב-2006 העלה על פני השטח את ההבדלים בין קואליציית 14 במארכ, אשר תמכה בנורמליזציה של חלוקת הכוח הפנימי על ידי פירוק נשקן של כל הקבוצות החמושות, לעומת כוחות האופוזיציה בראשות חזבאללה, שדוחים אפשרות זו ומדגישים את הצורך לשמר מודל הגנה שמבוסס על הרעיון של התנגדות עממית. כיום, הסיכויים שהדיאלוג יוביל להסכם סופי בנושא זה קלושים משום שעדיין הסביבה הפוליטית של לבנון סובלת משסעים חדים, והממשלה הנבחרת חסרה במידה רבה את הכוח לכפות את סדר היום הפוליטי שלה על כוחות האופוזיציה.

למעשה, לאחר "מהפכת הארזים" של 2005, שהסתיימה עם נסיגת סוריה מלבנון, נאבקה המדינה ליישם סדר יום של הנהגת משטר דמוקרטי ופיוס לאומי, ובו בזמן לטפל בהתגברותם של פרטיקולריות כיתתית ואסלאמיזציה חברתית. מצד אחד אימצה לבנון שורה של רפורמות פוליטיות להגדלת השקיפות והיעילות של המערכת הפוליטית בתקווה לפרוץ מעבר לגבולות הפוליטיקה המגזרית ולקדם איחוד לאומי, שהוא הכרחי כדי להבטיח יציבות פנימית וגיבוש אסטרטגיית ביטחון לאומי. מצד אחר הדרך ליישום רפורמות פוליטיות רחבות היקף נחסמה על ידי חולשתה של הממשלה הנבחרת והצורך שלה לשמר את ההסדר השברירי של חלוקת עצמה עם כוחות האופוזיציה. מלבד זה, שסעים כיתתיים, שכבר היו קיימים בעבר, התחזקו בשנים האחרונות, והם מלווים גם על ידי עליית התנועה הסלפיסטית הפעילה והלוחמנית יותר, וכך הם מגבירים את הסיכויים לעימותים בין-כיתתיים ולרדיקליזציה.

דמוקרטיזציה, רפורמות ובחירות: קיפאון מתמשך

מאז 2005 החלה לבנון בשורה של רפורמות בחירות נחוצות ביותר כדי להתגבר על הליקויים הלוגיסטיים במערכת הבחירות שהיו קיימים במשך השנים של הפטרונות הסורית. תהליך זה, שהחל באוגוסט 2005, עם הקמתה של הוועדה הלאומית לחוק בחירות חדש בראשות פואד בוטרוס, הוביל את הפרלמנט לאשר לבסוף את החוק החדש, המבוסס על המלצות הוועדה מ-8 בספטמבר 2008.²

רפורמות בחירות אלו כללו את הניסיון החשוב הראשון לתכנן מערכת פוליטית שקופה יותר, אחראית יותר, ובסופו של דבר דמוקרטית יותר. בין ההישגים החשובים – חוק הבחירות החדש הציג תקנות מימון מדיה וניהול מערכת בחירות מחמירות יותר,³ וביטל ביעילות את התייחוס של מחוזות הבחירה בהשראת הסורים, נע מעבר לפוליטיקה של חלוקת מחוזות בחירות באופן מפלה לרעה, והחליף את 14 מחוזות הבחירה שנקבעו בחוק הבחירות של 2000 ב-26 מחוזות קטנים יותר.⁴ בתמורה הניבה נוסחה זו הקצאת מושבים פרופורציונית יותר על ידי מניעת תרחיש שלפיו תשיג קבוצה פוליטית אחת ברוב צר את כל המושבים המוקצים במחוז בחירה גדול, ותותיר את כל יתר הקבוצות בתת-ייצוג.⁵

אלא שלמרות השיפורים המשמעותיים הללו, סבל חוק הבחירות החדש משורה של מגרעות. ראשית, הוא לא הצליח לטפל ביעילות בקניית קולות – דפוס הרסני קיצוני ונפוץ ביותר אשר מערער בצורה קריטית את השקיפות ואת היושרה של הבחירות⁶ ואשר מאפשר לשחקנים חיצוניים כמו איראן או ערב הסעודית להתערב ישירות בפוליטיקה הפנימית באמצעות מימון מסעות הבחירות לקניית הקולות של בעלי בריתם הפוליטיים. אחת הסיבות לכך שקניית קולות כה נפוצה בלבנון היא שהמדינה אינה מסתמכת על פתקי הצבעה אחידים מודפסים מראש, אלא משאירה למפלגות את הזכות להפיץ את פתקי ההצבעה שלהם מראש ללקוחות ולתומכים, וכך להקל את ניצול הכסף שהושקע בקניית קולות בחרים.⁷ אמנם ועדת בוטרוס הציעה להנהיג פתקי הצבעה אחידים רשמיים כדי להפחית למינימום את הסיכויים לקניית קולות ולהבטיח את סודיות הבחירות (יעד שאי-אפשר להשיגו במצב הנוכחי, שכן המפלגות הנפיקו פתקי הצבעה שונים אלה מאלה בצבעם, בגודלם ובסוג האות המודפסת עליהם),⁸ אך הפרלמנט הלבנוני נכשל ביישום ההצעה בחוק הבחירות המתוקן החדש.

שנית, חוק הבחירות החדש לא אימץ את המלצתה החשובה ביותר של הוועדה: החלת עקרון הייצוג היחסי לשיטת הבחירות. טיוטת החוק הציעה לבחור את 128 חברי הפרלמנט בשיטה משולבת, כלומר 77 נציגים נבחרים על פי שיטת הרוב הקיימת ו-51

לבנון: בין דמוקרטיזציה לאסלאמיזציה

נציגים נבחרים בשיטה היחסית.⁹ במקום זאת, חוק הבחירות שאושר הותיר במקומה את שיטת הבחירות הקודמת של הרוב החוסם, וכך אבדה ההזדמנות להתקדם מעבר לכיתות ולחזק את האחדות הלאומית. יתרה מכך, חוק הבחירות החדש לא תיקן את האנומליה של המערכת הפוליטית בלבנון, אשר לפיה כדי להיבחר נזקקו נציגי השיעים לקולות רבים מאלה שזקקו להם נציגים נוצרים, שכן הקהילה השיעית גדלה בשיעורים ניכרים, ואילו מספר המושבים שמוקצה להם נותר ללא שינוי, ולכן ללא התאמה למציאות הדמוגרפית החדשה.

למרות מגרעות רציניות אלה, יש לפרש את התהליך שהוביל לאישור של חוק הבחירות 2008 כצעד חיובי לעבר קידום הפיוס הלאומי והייצוג האפקטיבי. מלבד זה, חשוב עוד להדגיש שגם לאחר אישור חוק הבחירות לא פסק הוויכוח על נחיצותה של חקיקה חדשה: במארכ 2010 חזר הנשיא מישל סולימן על הצורך לאמץ את העיקרון של ייצוג יחסי ולהתקדם מעבר לעדתיות, וכך לפתוח מחדש את הוויכוח הפוליטי בנושא.¹⁰ כן נשמעו קריאות נמשכות מהחברה האזרחית לחוקק שורה של רפורמות פוליטיות נוספות, ובכללן יישום מלא של ההמלצות הכלולות בטיטת החוק המקורית של בוטרוס.

חוק הבחירות החדש יושם תחילה בבחירות לפרלמנט ב-2009, הבחירות שזכו בהן כוחות 14 במארכ ה"אנטי-סוריים" בראשות תנועת העתיד של סעד חרירי – אותה ברית פוליטית שעוררה את "מהפכת הארזים" של 2005. לכן, במבט ראשון, הניצחון של מארכ 14 עם הדחיפה לרפורמות בחירות נראים כמאשרים את המגמה הגוברת של דמוקרטיזציה של המערכת הפוליטית הלבנונית.

לאמתו של דבר, הנוף הפוליטי של לבנון ב-2010 מורכב יותר מהנראה לעין. ראשית, בשל האנומליה של מערכת הבחירות, שיוצרת פער מערכתי בין מספר הקולות שהשיגה כל מפלגה ובין מספר המושבים המוקצים לה,¹¹ אף שקואליציית 14 במארכ זכתה ב-71 מתוך 128 המושבים האפשריים, היא השיגה 45 אחוזים בלבד מכלל קולות הבוחרים בעוד קואליציית 8 במארכ בראשות חזבאללה, אף שזכתה ביתרת 55 אחוזים מהקולות, הוקצו לה בפרלמנט 57 מושבים בלבד.¹² במילים אחרות, בעת שאישור הבחירות את הכוח הפוליטי של קואליציית 14 במארכ, בה בעת הן הכירו בלגיטימיות הציבורית והפוליטית שכוחות האופוזיציה נהנים ממנה. תוצאות אלו, שהיו אישור לעצמתה הפוליטית של האופוזיציה, הביאו בסופו של דבר את ראש הממשלה הנבחר סעד חרירי להסכים להקמת ממשלת איחוד לאומי בנובמבר. בממשלה זו שולבו עשרה חברים של האופוזיציה בראשות חזבאללה וחמישה מועמדים בלתי תלויים שמינה הנשיא סולימן בקבינט בן 15 חברים, אשר נבחרו על ידי קואליציית 14 במארכ.¹³ סידור זה של חלוקת

העצמה הפחית דרמטית את עצמתו של הרוב הנבחר, וצמצם את הסיכויים ליישום מהיר של סדר היום הפוליטי של הממשלה ושל הרפורמות המתוכננות. יותר מכך, בחודשים שלאחר ניצחונם של אנשי מחנה 14 במארכ בבחירות נסדקה הקואליציה שוב כשעזבה המפלגה הפרוגרסיבית הסוציאליסטית של מנהיג הדרוזים ואליד ג'ונבלט את מחנה חירי והתקרבה אל מחנה 8 במארכ.¹⁴ אותו מצב של פילוג פנימי וחולשה של הממשלה הנבחרת משפיע כעת על האפשרות ליישם רפורמות גורפות ולהתקדם לעבר עמדה לאומית מלוכדת בנושאים רגישים כמו ניסוח אסטרטגיית ביטחון לאומי. במובן זה, תוצאות הבחירות של 2009 והתהליך הפוליטי שמתנהל מאז נראה כמאשר את המצב של השסע העמוק של הזירה הפוליטית והחברתית הלבנונית.

שנית, כוחות 14 במארכ שומרים על נטייה פרו-מערבית ודמוקרטית בדרך כלל, אך אין פירוש הדבר שסדר היום של החלת משטר דמוקרטי וליברלי שייך בלעדית לקואליציית הרוב. האופוזיציה בראשות חזבאללה נמצאת בעצם בחזית המערכה הפוליטית לקדם ייצוג פרופורציונלי ולבטל את המערכת הפוליטית הכיתתית – צעדים שבדרך כלל מפורשים כהכרחיים לשיפור הדמוקרטיה בלבנון. בדרך דומה, האופוזיציה מעורבת עתה במערכה פוליטית להשיג רפורמות עיקריות נוספות בחוק הבחירות. אמנם המערכה של חזבאללה נגד דתיות ובעד ייצוג פרופורציונלי מעוצבת בבירור על ידי אינטרס עצמי (מערכת בחירות פרופורציונלית תהיה בעצם במידה רבה לטובת הקהילה השיעית, שנמצאת בייצוג-חסר בהסדר הנוכחי של הבחירות), עדיין אפשר ללמוד מכך שההנחה הרווחת בדבר שסע ברור בין כוחות פרו-דמוקרטים (קואליציית 14 במארכ) וכוחות ראקציונרים (קואליציית הנגד של 8 במארכ) לוקה בפשטנות יתר ובהגזמה בנוגע להיערכות הפוליטית בפועל.

לסיכום, אין להתעלם מכך שלבנון נכנסת בהדרגה לתהליך של הנהגת משטר דמוקרטי בעידן שלאחר נסיגת הסורים, אך הליקויים הרציניים של רפורמת הבחירות המיושמת, השיתוק החלקי הנוכחי של הממשלה הנבחרת בהסדר של "איחוד לאומי" והמשכו של שסע דתי קיצוני מתמיד בתוך החברה – כל אלו מעכבים את תהליך הנהגת משטר דמוקרטי. אלמנט נוסף שתורם להחלשת הסיכויים לפיוס לאומי ולפיתוח דמוקרטיה הוא ההתגברות הנמשכת של פוליטיקה של פרטיקולריזם כיתתי וזהות עדתית, כמו שבא לידי ביטוי במגמה של גידול באסלאמיזציה מבית.

עליית הפרטיקולריזם: ההשפעה האסלאמית והסלפיסטית בלבנון

בד בבד עם חזבאללה השיעי, אשר מאז היווסדו ב-1982 התבסס ככוח הפוליטי העיקרי בקהילה השיעית הלבנונית, הגבירו גם כמה קהילות אסלאמיות סוניות מאז נסיגת

סוריה מלבנון עד היום את העצמה ואת הלגיטימיות שהן נהנות מהן. למעשה, בזמן הכיבוש הסורי היו הקבוצות האסלאמיות נתונות לפיקוח סורי צמוד, והיו מנועות מלמתוח ביקורת הן על הממשלה והן על הכיבוש – כך פחת המעמד הפוליטי של קבוצות אלו וירדה רמת הפעילות שלהן.¹⁵ לכן אין זה מפתיע שבשנים האחרונות עלתה בהתמדה רמת האקטיביזם הפוליטי של קבוצות פוליטיות אסלאמיות היסטוריות כמו אל-ג'מעה אל-אסלאמיה (קבוצות אסלאמיות), הסניף האוטונומי המקומי של "האחים המוסלמים"¹⁶ או חרכת אל-תוח'יד אל-אסלאם (תנועת האיחוד האסלאמית)¹⁷. מלבד זה, ב-2006 העניקה ממשלת 14 במארס מעמד מוכר למפלגה אסלאמית שהוצאה קודם לכן אל מחוץ לחוק – חזב אל-תחריר,¹⁸ בהתאם לאסטרטגיה של תנועת העתיד של חרירי לצרף כוחות אסלאמיים כדי לעודד את אחדות הקהילה הסוניית.

במקביל לעליית מפלגות פוליטיות אסלאמיות נרשמה גם מגמה של אקטיביזם גובר בקרב קבוצות אסלאמיות-סלפיסטיות באמצעות מעורבות חברתית ופוליטית ובאמצעות מבצעים צבאיים-ג'האדיסטיים. קבוצות סלפיסטיות, שהיו נוכחות בלבנון מאז שנות השמונים, הגבירו את הנראות ואת האקטיביזם שלהן לאחר נסיגת סוריה ב-2005. התנועה הסלפיסטית כוללת ארגונים חמושים וקבוצות לא אלימות כמו קבוצות מ"הזרם המרכזי" הפועלות על בסיס דעווה, הקבוצה בהשראה והאביית אל-חרכת אל-סלפייה, והפורום האסלאמי הלבנוני הרפורמיסטי יותר לדיאלוג ולדעווה – Lebanese Islamic Forum for Dialogue and Da'wa.¹⁹ תנועת העתיד לא תמכה מעולם בתנועות אלה בפומבי, ואולם בעבר היא טיפחה עמן קשרים שהתבססו על סדר יום משותף אנטי-סורי ואנטי-חזבאללה, במאמץ לאחד את הקהילה הסוניית בשליטתה. לא במפתיע זכו מאמצים אלה לביקורת בלתי פוסקת הן בגין עידוד פילוג כיתתי בחברה הלבנונית והן בשל איום לרדיקליזציה של הקהילה הסוניית.

יתרה מכך, מנהיגי תנועת העתיד הסונים הואשמו בהעלמת עין מההשפעה הגוברת של קבוצות סלפיסטיות אלימות ובכך שהרשו להן לארגן קבוצות חדשות ולקבל סיוע מערב הסעודית. ארגונים סלפיסטיים-ג'האדיסטיים נעשו אף בולטים יותר בשנים האחרונות, גם בשל מה שנקרא "אפקט הזליגה העיראקית", כלומר חזרתם הנמשכת של מוג'אהדין שנלחמו בעיראק למדינותיהם או למדינות שכן שהם מצאו בהן מקלט בטוח. עד היום הארגונים הסלפיסטיים-ג'האדיסטיים הראשיים בלבנון הם עצבת אל-אנסר, ג'ונד אל-שאם והחדש יותר – פתח אל אסלאם. כל הקבוצות הללו מרוכזות בעיקר בשטחים סביב טריפולי ומחנה הפליטים נהר אל-בארד בצפון, בצידון ומחנה הפליטים עין אל-חילוואה בדרום,²⁰ וכוללות בעיקר מיליטנטים פלסטינים, אבל גם לבנונים ולוחמים מחוץ ללבנון.

הנוכחות וההשפעה הגוברות של קבוצות סלפיסטיות בתוך מחנות הפלסטינים בשנים האחרונות גרמו קיטוב פנימי גדל והולך, והתוצאה היא קריאת תגר על הסמכות ההיסטורית של פת"ח על המחנות, והתנגשויות חוזרות ונשנות עם הפלג הסלפיסטי-חילוני. בו בזמן, בעודם טוענים נגד העליונות של פת"ח במחנות, החלו פלגים סלפיסטיים-ג'האדיסטיים לתקוף בגלוי את מדינת לבנון. בשל כך התערערה חלקית העסקה ההיסטורית בין אש"ף ובין ממשלת לבנון, שלפיה נמנעה בירות מלהתערב בניהול המחנות ואפשרה לפת"ח שליטה במחנות תמורת מניעת זליגה של אלימות פנים לתוך לבנון.

עד היום, אירוע העימות הגדול ביותר בין כוחות סלפיסטיים וממשלת לבנון התחולל במאי 2007, כאשר בעקבות מארב שהניח פתח אל-אסלאם לסיור של הצבא במחסום ליד מחנה נהר אל-בארד פרץ עימות דמים; זה נמשך יותר ממאה ימים ותבע יותר מ-400 קרבות.²¹ אף שמפלת הסלפיסטים התבטאה בשורת מכות לקבוצות אלו, ולמרות הפיקוח המוגבר שהפעילה עליהם הממשלה, סלפיסטים אלימים לא נרגעו לחלוטין נכון ל-2010.

לאחר ההשתלטות החמושה של חזבאללה על מערב בירות במאי 2008, פלגים סוניים פרו-ממשלתיים והקהילה העלאוית הפרו-חזבאללה התנגשו שוב ושוב בצפון לבנון וגרמו הרג של יותר מעשרים אנשים בין יוני ליולי 2008. הסכסוך הסוני-עלאווי, שכלל מעורבות של קבוצות כמו ג'ונד אל-שאם, יושב לבסוף בספטמבר 2009 כששני הצדדים חתמו על הסכם פיוס,²² אך למרות ההפוגה הנוכחית בפעולות האיבה, לא נעלמו לחלוטין המתחים הכיתתיים בין שתי הקהילות, וסביר שיעלו שוב על פני השטח בעתיד. מלבד זה, קבוצות סלפיסטיות אלימות לא חדלו מפעולותיהן נגד המדינה, וכך התנגשויות, בתוך המחנות או עם כוחות צבא לבנון, ממשיכות לקרות מזמן לזמן.²³ למשל, בספטמבר 2009 נחשפו תאים הקשורים לפתח אל-אסלאם כשהם מנטרים בסיסים של יוניפי"ל בלבנון בניסיון לחזור על התקפת מכונית הנפץ ביוני 2007, שנהרגו בה שישה חיילי יוניפי"ל ונפצעו שלושה אחרים.²⁴ מלבד זה, קבוצות סלפיסטיות שומרות עד היום על קשרי טרור עם קבוצות הפועלות בזירה הבינלאומית, כמו אל-קאעדה, וממשיכות להשתתף בגיוס לוחמים ובשליחתם לעיראק. לדוגמה, באוקטובר 2009 האשימו הרשויות הלבנוניות 21 סורים, פלסטינים ולבנונים בקשרים כביכול עם ארגונו של בן לאדן ובהגשת עזרה לצבא ג'יהאד בעיראק.²⁵

היחסים בין קבוצות סלפיסטיות אלה ובין חזבאללה המבוסס והחזק נעו בין עוינות הדדית לעימות גלוי, ושיקפו מתחים מתמידים על ציר היריבות השיעית-סוניית. למשל, ג'ונד אל-שאם ניהלו שורה של פעולות ישירות נגד חזבאללה, ובכלל זה רצח

לבנון: בין דמוקרטיזציה לאסלאמיזציה

של בכיר בחזבאללה ביולי 2004, ובאפריל 2006 קשרו קשר שסוכל לרצוח את חסן נצראללה.²⁶

התנועה הסלפיסטית כיום אינה איום רציני לחזבאללה. הסלפיסטים הלבנונים עדיין נראים שוליים, הן מנקודת מבט פוליטית והן צבאית, ואילו חזבאללה, הארגון החמוש שאינו מדינתי החזק והמתוחכם ביותר באזור, נותר שחקן פוליטי ראשי בתוך לבנון, עם זאת, למרות המעמד המשני של כוחות אסלאמיסטיים וסלפיסטיים לעומת חזבאללה השיעי, עלייתם בתוך לבנון מייצגת תופעה מעניינת וראויה לתשומת לב משום שהיא תורמת לחיזוק השסעים הדתיים הקיימים זה מכבר במדינה, מעודדת פרטיקולריזם ורדיקליזציה, ומעלה את הסיכויים לעימות בין-כיתתי גלוי.

סיכום

הדרך לנורמליזציה של יחסים בין-כיתתיים בתוך לבנון נראית רצופה מכשולים. הפוליטיקה הלבנונית עדיין מבוססת קהילה יותר מאשר מבוססת לאום, והעלייה של התנועות האסלאמיות והסלפיסטיות מאז 2005 הגבירה את השסעים הדתיים הקיימים ועודדה פרטיקולריזם ורדיקליזציה כיתתיים. בה בעת הצהיר חזבאללה על תפקידו כשחקן פוליטי מרכזי, הן על ידי השגת תוצאות טובות וכוח בבחירות לפרלמנט ב-2009 והן על ידי מינוף התמיכה העממית והכוח הפוליטי לשם יצירתה של ממשלת איחוד לאומית, וכך מילא תפקיד של מפלגת אופוזיציה אופיינית.

ההשלכות הביטחוניות התוך-לבנוניות של מצב זה של פילוג פנימי ורדיקליזציה נמשכת הן שליליות, וכוללות סיכון גבוה להתפרצות של עימות פנימי על רקע דתי ולערעור היציבות פנימית, אשר יכולות להיות לו השלכות אזוריות. כך גם בכל מה שנוגע למדינת ישראל. עליית המגמה האסלאמית והסלפיסטית, בייחוד בצורתה הג'האדיסטית, היא מקור לדאגה מכיוון שהנטייה האידאולוגית האנטי-ישראלית של קבוצות אלה כבר תורגמה לעתים למעשה (למשל השתתפות ספורדית בירי רקטות לתוך ישראל). קבוצות אלו יכולות לקדם משמעותית את הפעילויות החמושות שלהן נגד ישראל במקרה של חידוש העוינות בין ישראל ובין חזבאללה, ואפילו להצית את הסיבוב הבא של העימות.

יתרה מכך, היעדר רפורמות פוליטיות מקיפות ואפקטיביות פוגם בלגיטימיות של המערכת הפוליטית ומגביל את יכולתה לקדם פיוס ואיחוד לאומי של ממש – תנאים הכרחיים להבטחת יציבות פנימית לטווח ארוך. מלבד זה, היכולת המעשית של הרוב הנבחר הנוכחי למשול וליישם רפורמות פוליטיות וחברתיות נחלש בשל הצורך לשמר

ממשלת איחוד לאומי עם כוחות האופוזיציה, ומצב זה עשוי להוביל למבוי סתום פוליטי מחדש.

מעשית בטווח הקצר, נותר מעט מקום לאופטימיות בנוגע לשינויים דרמטיים במישור הכיתתי-פוליטי ובאפשרות התזוזה לעבר אישור אסטרטגיית ביטחון לאומי. מנקודת מבט ישראלית, פירוש הדבר שהציפיות כי החלטת מועצת הביטחון של האו"ם 1701 תיושם או שהנושא של פירוק מנשק של קבוצות חמושות קיימות – כמו חזבאללה – יטופל בדיאלוג הלאומי הממשמש ובא, הן, במקרה הטוב, לא מציאותיות. עובדה זו מדאיגה במיוחד בשל הטענות של ישראל, שהציג הנשיא שמעון פרס באפריל 2010, כשדיווח כי סוריה מספקת טילי סקאד לחזבאללה.²⁷ בהמשך לגילויים אלה דיווח העיתון הכווייתי אל-ראי אל-עאם כי הטילים שסופקו הם כנראה טילי סקאד-D וכן טילים נגד מטוסים.²⁸ דיווחים אלה אושרו על ידי מקורות מודיעיניים אמריקאיים²⁹ שלא הזדהו. מקורות רשמיים טענו שאין בידם הוכחה ישירה כי טילים אלה אכן הועברו לחזבאללה,³⁰ ואולם אנשי ממשל בארצות הברית נפגשו עם דיפלומטים סורים בווינגטון, והביעו את דאגתם מהעברות הנשק.³¹

סוריה הכחישה בתוקף את הידיעות האלה, וטענה כי ישראל מנסה לטרפד את מאמצי ההתקרבות בין סוריה לארצות הברית.³² מנהיגים פוליטיים בלבנון נמנעו מלעסוק בסוגיה זו, וראש הממשלה טוען שהידיעות בנושא חסרות בסיס.³³ חזבאללה נמנע גם הוא מלהתייחס לידיעות, אולם חבר הפרלמנט של חזבאללה חסן פדלאללה מתח ביקורת על ארצות הברית בהאשמה שהיא מחזקת את טענות ישראל.³⁴ אם טענות אלה בדבר העברת נשק מדויקות, הדבר עלול להגביר את המתח השורר ממילא בין הצדדים וכן את החשש מהידרדרות צבאית, שכן גם הטילים בעלי הטווח הקצר מכסים את רוב שטחה של ישראל. בהקשר זה שאלת פירוק חזבאללה מנשקו נעשית אקטואלית יותר מתמיד.

הערות

- 1 "Sleiman Finalizes Preparations for National Dialogue", *The Daily Star*, March 9, 2010. http://www.dailystar.com.lb/article.asp?edition_id=1&categ_id=2&article_id=112516
- 2 "Parliamentary Electoral Draft Law", *Lebanese National Commission on the Parliamentary Electoral Law*, May 31, 2006. http://www.elections-lebanon.org/elections/docs_2_1_1_e.aspx?lg=en
- 3 "Assessment of the Election Framework", Democracy Reporting International and Lebanese Association for Democratic Elections, December 2008.
- 4 "The Lebanese Electoral System," *International Foundation for Electoral Systems (IFES)*, March 2009. <http://www.scribd.com/doc/14792510/Lebanese-Electoral-System>

- 5 "Assessment of the Election Framework", Democracy Reporting International and Lebanese Association for Democratic Elections.
- 6 Global Integrity Index: Lebanon (2007). <http://report.globalintegrity.org/Lebanon/2007>
- 7 Robert Wrigh, "Foreign Money Seeks to Buy Lebanese Votes", *The New York Times*, April 23, 2009. Available from LexisNexis.
- 8 "Parliamentary Elections. Lebanon 2005", European Union Election Observation Mission, 2005.
- 9 "Parliamentary Electoral Draft Law", Lebanese National Commission on the Parliamentary Electoral Law.
- 10 Nafez Kawas, "Sleiman Urges Reforms Aimed At Curbing Sectarianism", *The Daily Star*, March 8, 2010. http://www.dailystar.com.lb/article.asp?edition_id=1&categ_id=2&article_id=112474
- 11 לפי שיטת הבחירות הנוהגת כיום, נציגי הנוצרים נזקקים לפחות קולות משל חבריהם השיעים כדי להיבחר משום שהאוכלוסייה השיעית - שלא כמו הקהילה הנוצרית - גדלה בעשורים האחרונים אקספוננציאלית, ואילו מספר המושבים שלהם בפרלמנט נשאר על עומדו.
- 12 Michael Slackman, "U.S.-Backed Alliance Wins in Lebanon", *The New York Times*, June 7, 2009. http://www.nytimes.com/2009/06/08/world/middleeast/08lebanon.html?_r=1; "March 14 bloc wins Lebanon election", *Now Lebanon*, <http://nowlebanon.com/NewsArticleDetails.aspx?ID=97943>; Hussein Assi, "'Popular Majority' Goes to... Opposition with 55% of Votes", *Al-Manar*, June 9, 2009, <http://almanar.com.lb/NewsSite/NewsDetails.aspx?id=89269&language=en>
- 13 "Without National Consensus New Cabinet Will Achieve Nothing", Agence France Presse, November 11, 2009. Available from LexisNexis
- 14 Elias Sakr, "Political Parties Forge Alliances As Deadline Passes For Candidacy In Municipal Polls", *The Daily Star*, April 7, 2010. http://www.dailystar.com.lb/article.asp?edition_id=1&categ_id=2&article_id=113507#ixzz0lpjhrqcT
- 15 Gary C. Gambill, "Islamist Groups in Lebanon", *Middle East Review of International Affairs* (MERIA), Volume 11, Number 4 (December 2007). <http://meria.idc.ac.il/journal/2007/issue4/jv11no4a3.asp>
- 16 שם
- 17 שם
- 18 Omayma Abdel-Latif, "Lebanon's Sunni Islamists-A Growing Force", Carnegie Endowment for International Peace, Middle East Center (Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace, 2008), p. 10-11.
- 19 Ibid, p. 11-14.
- 20 Bilal Y. Saas and Magnus Ranstorp, "Securing Lebanon from the Threat of Salafist Jihadism", *Studies in Conflict and Terrorism*, Volume 30 (2007), p. 829.
- 21 Tine Gade, "Fatah al-Islam in Lebanon: Between Global and Local Jihad", Norwegian Defence Research Establishment, May 12, 2007, p. 27-29.
- 22 Suzan Haidamous, "North Lebanon Reconciliation Struck Through Joint Efforts", Xinhua General News Service, September 9, 2009. http://news.xinhuanet.com/english/2008-09/09/content_9880896.htm

- "Armed Clashes Erupt In Palestinian Refugee Camp In Southern Lebanon", Xinhua 23
General News Service, January 3, 2010; "Two Killed In Lebanon Refugee Camp Clashes",
Agence France Press, February 15, 2010. Available from LexisNexis.
- Dalila Mahdawi, "Army busts terror cell plotting attacks on UNIFIL", *The Daily Star*, 24
September 11, 2009. Available from LexisNexis.
- "Lebanese Court Imprisons 21 on Terrorism Charges", *Al-Mustaqbal*, October 24, 2009. 25
Available from Lexis Nexis.
- Bilal Y. Saas and Magnus Ranstorp, "Securing Lebanon from the Threat of Salafist 26
Jihadism", p. 8447-848.
- Sarah Birke, "Israel Claims Syria Is Shipping Weapons To Hezbollah", *The Christian 27
Science Monitor*, April 13, 2010. Available from LexisNexis.
- "Syria Seeks a Military Return to Lebanon", *The Daily Star Headline*, April 15, 2010. 28
Available from LexisNexis.
- Charles Levinson, "Syria Gave Scuds To Hezbollah, US Says", *Wall Street Journal*, April 29
14, 2010; Simon Tisdall, "World Briefing Scuds Tilt Balance Of Terror, But Arab World
Fears Israel's Arsenal", *The Guardian*, April 15, 2010. Available from LexisNexis.
- Robert F. Worth, "Lebanon's Leader Rejects Israeli Accusations That Syria Gave Hezbollah 30
Missiles", *The New York Times*, April 21, 2010. Available from LexisNexis.
- ש.ד. 31
- Sarah Birke, "Israel Claims Syria Is Shipping Weapons To Hezbollah;" "Syria Denies 32
Israeli Allegations on Supplying Hezbollah Party With Scud Missiles", *SANA*, April 15,
2010; Dr Buthaynah Sha'ban, "False Reports Decide the Peoples' Destinies", *Tishrin*, April
26, 2010. Available from LexisNexis.
- Robert F. Worth, "Lebanon's Leader Rejects Israeli Accusations That Syria Gave Hezbollah 33
Missiles."
- "Lebanese Leaders To Keep Media Blackout on Resistance's Arms", *The Daily Star*, April 34
16, 2010. Available from LexisNexis.